

2024 METŲ LENKŲ TAUTINĖS MAŽUMOS GIMTOSIOS KALBOS IR LITERATŪROS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO REZULTATŲ STATISTINĖ ANALIZĖ

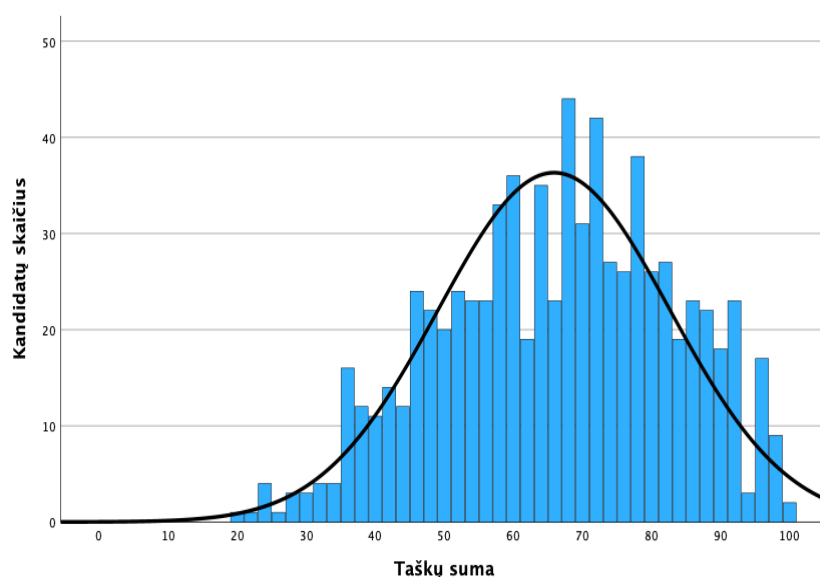
Bendroji dalis

2024 m. birželio 18 d. įvyko lenkų tautinės mažumos gimtosios kalbos ir literatūros valstybinis brandos egzaminas (toliau – Lenkų gimtosios k. VBE). Egzaminą leista laikyti 777 kandidatams, vidurinio ugdymo programos baigiamųjų klasių mokiniams. Dėl įvairių priežasčių į egzaminą neatvyko 12 kandidatų. Lenkų gimtosios k. VBE egzamine dalyvavo ir įvertinimą gavo 765 kandidatai.

2024 m. liepos 5 d. įvyko pakartotinės sesijos lenkų gimtosios k. VBE. Jį laikė ir gavo įvertinimą vienas kandidatas.

Maksimali taškų suma, kurią galėjo surinkti laikantieji egzaminą, – 100 taškų. Minimali egzamino išlaikymo taškų sumos riba – 35 taškų (arba 35 proc. visų galimų taškų). Lenkų gimtosios k. VBE neišlaikė 21 kandidatas (2,7 proc.), kurie surinko nuo 0 iki 34 užduoties taškų.

Toliau pateikiama statistinė analizė buvo parengta, remiantis 2024 m. pagrindinės sesijos Lenkų gimtosios k. VBE laikiusių ir gavusiųjų įvertinimą rezultatais. Lenkų gimtosios k. VBE laikiusių kandidatų surinktų taškų pasiskirstymas pateiktas 1 diagramoje.

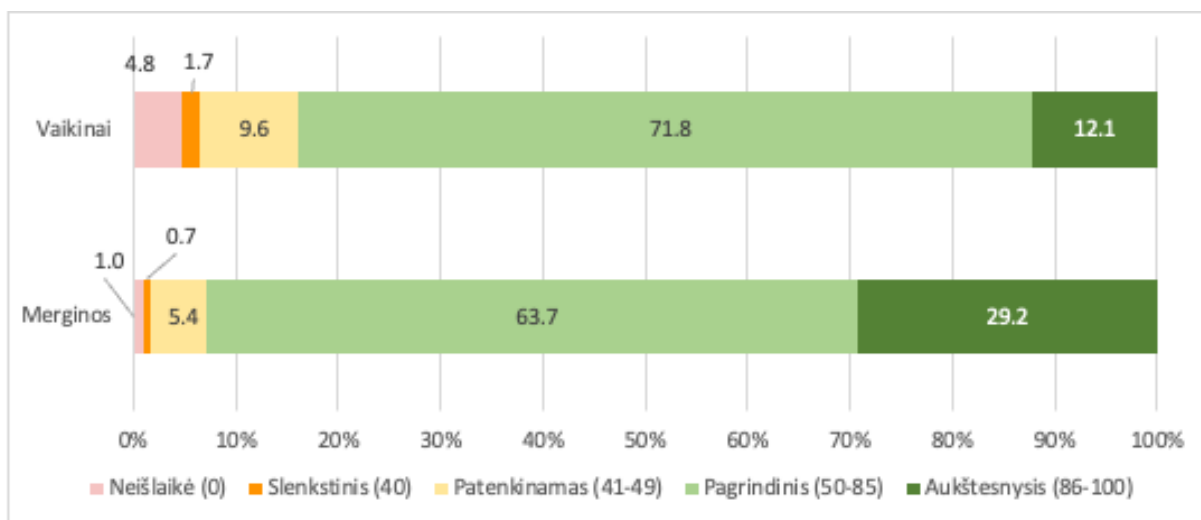

1 diagrama. Lenkų gimtosios k. VBE laikiusių kandidatų surinktų taškų historigrama

Lenkų gimtosios k. VBE kandidatų surinktų taškų vidurkis yra 65,9 taško, taškų sumos standartinis nuokrypis yra 16,8. Šiomet iš 100 galimų taškų daugiausiai buvo surinkta 99 taškai. Merginos sudarė 53,7 proc. visų laikusiųjų egzaminą. Jos vidutiniškai surinko 70,7 užduoties taško. Vaikinai vidutiniškai surinko 60,3 užduoties taško. Tarp neišlaikiusiųjų egzamino buvo 1,0 proc. merginų ir 4,8 proc. vaikinių.

Minimalus išlaikyto valstybinio brandos egzamino įvertinimas yra 40 balų, maksimalus – 100 balų. Visi kandidatai pagal gautą įvertinimą priskiriami vienam iš keturių pasiekimų lygių – slenkstiniam, patenkinamam, pagrindiniam ar aukštesniajam. Aukštesnįjį pasiekimų lygį pasiekė 21,3 proc. kandidatų, pagrindinį pasiekimų lygį pasiekė 67,5 proc., patenkinamąjį – 7,3 proc., o slenkstinį lygį – 1,2 proc. visų laikusiųjų egzaminą.

2 diagramoje pateiktas merginų ir vaikinių pasiskirstymas pagal pasiekimų lygius. Diagramoje prie pasiekimų lygio pavadinimo nurodyta, kiek valstybinio brandos egzamino balų jis atitinka.

2 diagrama. Merginų ir vaikinių rezultatų pasiskirstymas procentais pagal pasiekimų lygius.

Apibendrinus informaciją, esančią kandidatų darbuose, kiekvienam užduoties klausimui (ar jo daliai, jeigu jis sudarytas iš struktūrinių dalių) buvo nustatyti toliau pateikiami parametrai.

- **Klausimo sunkumas.** Jeigu klausimas buvo vertinamas vienu tašku, tai jo sunkumas tiesiogiai parodo, kuri dalis kandidatų į tą klausimą atsakė teisingai. Šį parametraž išreiškia toks santykis:

$$\frac{\text{Visų kandidatų už šį klausimą surinktų taškų suma}}{\text{Visų už šį klausimą teoriškai galimų surinkti taškų suma}} \times 100$$

- **Klausimo skiriamoji geba.** Šis parametras rodo, kaip atskiras egzamino klausimas išskiria stipresnius ir silpnesnius kandidatus. Jei klausimas buvo labai lengvas ir į jį beveik vienodai sėkmingai atsakė ir stipresni, ir silpnesni kandidatai, tai tokio klausimo skiriamoji geba maža. Panaši skiriamoji geba gali būti ir labai sunkaus klausimo, į kurį beveik niekas neatsakė. Neigiama skiriamosios gebos reikšmė rodo, kad silpnesnieji (sprendžiant pagal visą egzamino užduotį) už tą klausimą surinko daugiau taškų negu stipresnieji. Taigi neigiama skiriamoji geba – prasto klausimo požymis.

Pagal testų teoriją vidutinio sunkumo geri klausimai būna tie, kurių skiriamoji geba yra 40–50, o labai geri – kurių skiriamoji geba yra 60 ir daugiau. Tačiau siekiant įvairių

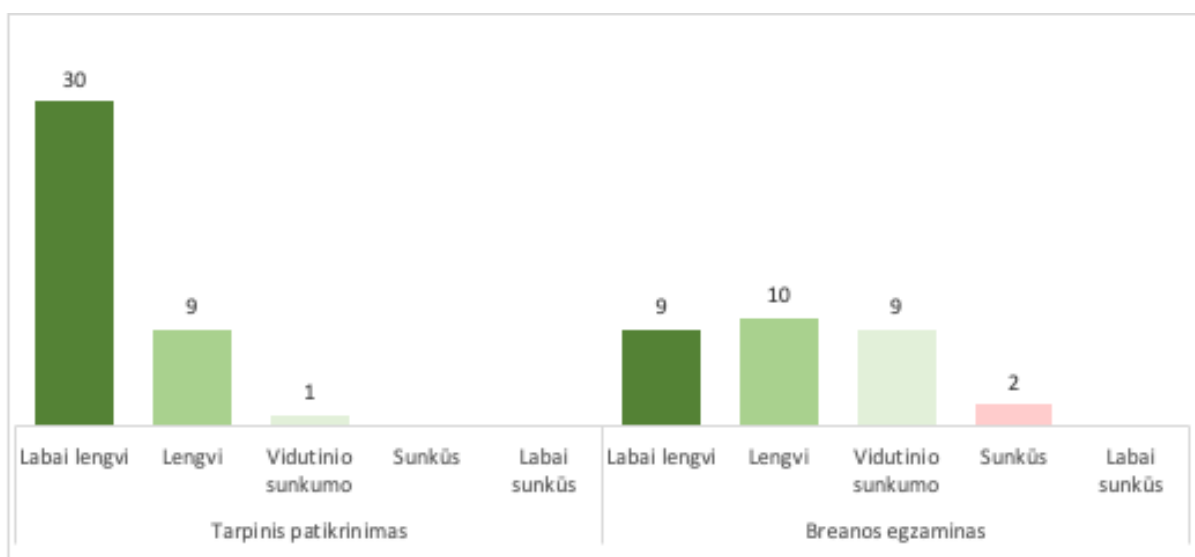
didaktinių ir psichologinių tikslų kai kurie labai sunkūs arba labai lengvi klausimai vis tiek pateikiami teste, nors jų skiriamoji geba ir neoptimali.

- **Klausimo koreliacija su visa užduotimi.** Tai to klausimo surinktų taškų ir visų užduoties surinktų taškų koreliacijos koeficientas (apskaičiuojamas naudojant Pirsono koreliacijos koeficientą). Šis parametras rodo, kuria dalimi atskiras klausimas žinias ir gebėjimus matuoja taip, kaip ir visa užduotis.
- **Klausimo koreliacija su egzamino dalimi.** Tai to klausimo surinktų taškų ir atitinkamos dalies (tarpinio patikrinimo arba brandos egzamino) taškų koreliacijos koeficientas (apskaičiuojamas naudojant Pirsono koreliacijos koeficientą). Šis parametras rodo, kuria dalimi atskiras klausimas žinias ir gebėjimus matuoja taip, kaip ir egzamino dalis, kurioje yra klausimas.

Egzamino klausimai suskirstyti į 5 grupes pagal sunkumą, remiantis chemijos valstybinio brandos egzamino rezultatais.:

- **LL** – labai lengvi,
- **L** – lengvi,
- **V** – vidutinio sunkumo,
- **S** – sunkūs,
- **LS** – labai sunkūs.

3 diagramoje pateikta, kaip klausimų sunkumas pasiskirstęs pagal bendrąjį ir išplėstinį kursą, remiantis egzamino rezultatais. Šioje diagramoje skaičiais nurodytas maksimalus taškų skaičius, kurį galima surinkti, atlikus tam tikro lygio užduotis. Iš diagramos matyti, kad dauguma tarpinio patikrinimo klausimų jį laikiusiems kandidatams buvo labai lengvi. Egzamino užduotyje buvo tik vienas sunkus dviejų taškų vertės klausimas ir nebuvo labai sunkių klausimų. Visų chemijos VBE uždavinių parametrų suvestinė yra pateikta 1 lentelėje.

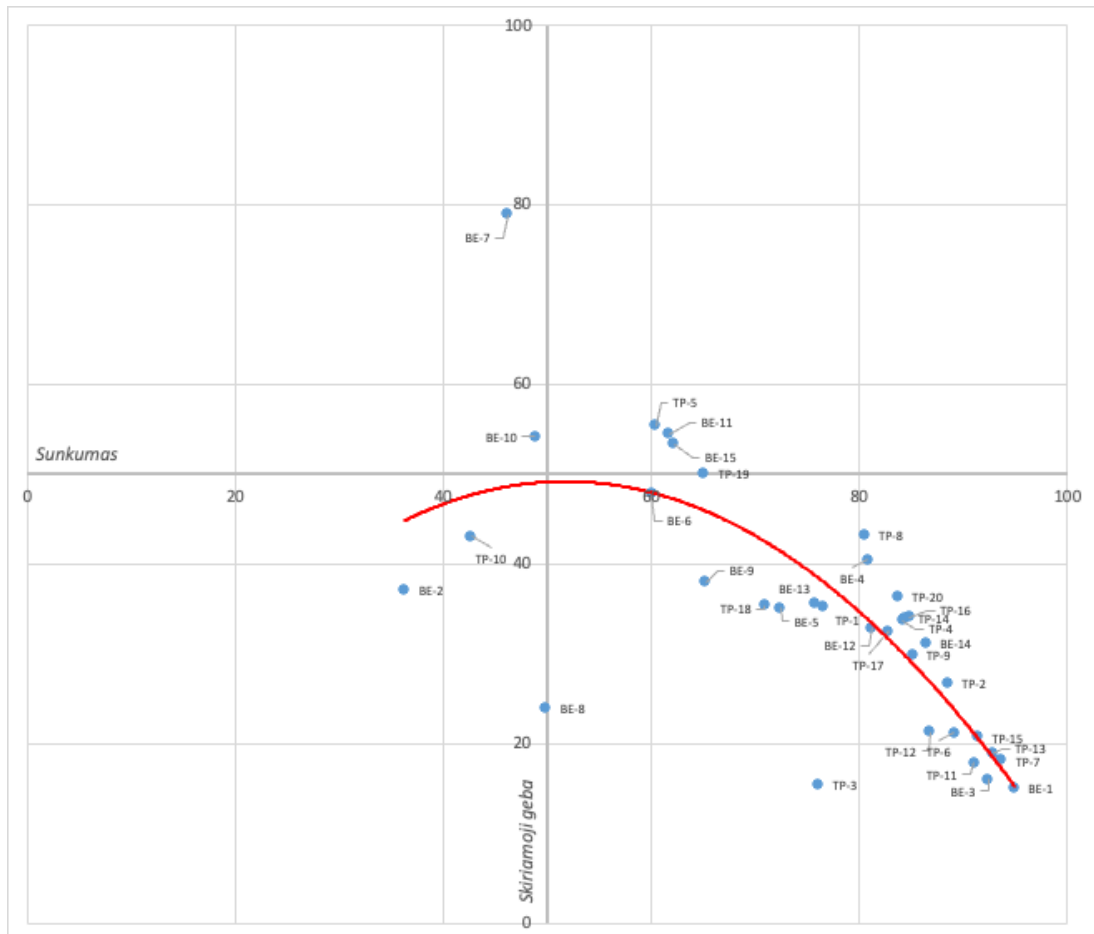

3 diagrama. Klausimų sunkumas pagal egzamino dalis (pateiktas galimas surinkti taškų skaičius)

1 lentelė. Lenkų gimtosios kalbos VBE klausimų parametrijų suvestinė

Užduoties dalis	Klausimo Nr.	Didžiausias taškų skaičius	Sunkumas		Skiriamoji geba	Koreliacija su užduotimi	Koreliacija su dalimi
Tarpinis patikrinimas	1	2	76,5	L	35,2	0,422	0,469
	2	1	88,5	LL	26,8	0,371	0,361
	3	2	76,1	L	15,4	0,279	0,339
	4	2	84,2	LL	33,7	0,490	0,526
	5	1	60,4	L	55,4	0,470	0,473
	6	2	89,1	LL	21,2	0,410	0,439
	7	2	93,7	LL	18,1	0,371	0,429
	8	1	80,5	LL	43,3	0,440	0,493
	9	2	85,1	LL	29,9	0,523	0,589
	10	1	42,7	V	43,1	0,363	0,437
	11	1	91,0	LL	17,9	0,302	0,337
	12	3	86,8	LL	21,3	0,462	0,545
	13	3	92,8	LL	18,9	0,426	0,545
	14	1	84,3	LL	33,9	0,395	0,464
	15	4	91,4	LL	20,7	0,489	0,525
	16	3	84,8	LL	34,1	0,558	0,636
	17	2	82,8	LL	32,5	0,465	0,490
	18	2	70,9	L	35,4	0,391	0,514
	19	2	65,1	L	50,1	0,449	0,583
	20	3	83,7	LL	36,3	0,524	0,642
Brandos egzaminas	1	1	94,9	LL	15,1	0,312	0,309
	2	2	36,3	S	37,1	0,402	0,395
	3	3	92,4	LL	16,0	0,400	0,396
	4	2	80,8	LL	40,5	0,544	0,540
	5	2	72,4	L	35,1	0,448	0,449
	6	2	60,0	L	47,8	0,482	0,490
	7	4	46,2	V	79,0	0,763	0,773
	8	1	49,9	V	23,9	0,202	0,196
	9	2	65,2	L	38,0	0,479	0,470
	10	2	48,8	V	54,2	0,552	0,559
	11	1	61,7	L	54,5	0,447	0,424
	12	1	81,2	LL	32,9	0,351	0,351
	13	1	75,7	L	35,7	0,334	0,331
	14	2	86,4	LL	31,1	0,473	0,469
	15	4	62,2	L	53,4	0,720	0,738

Visų Lenkų gimtosios k. VBE valstybinio brandos egzamino užduočių išsibarstymas pagal šių užduočių sunkumą ir skiriamąją gebą pavaizduotas 4 diagramoje. Joje taškeliais pavaizduotos užduotys, o raudona parabolės linija – užduotis atitinkanti regresijos kreivė.

4 diagrama. Lenkų gimtosios valstybinio brandos egzamino užduočių sunkumo ir skiriamosios gebos išsibarstymo diagrama

Toliau pateikiama užduoties informacija apie Lenkų gimtosios kalbos VBE rašinio vertinimą. 2 lentelėje yra palyginami mokinių rezultatai pagal atskiras rašinio temas. 3 lentelėje yra pateikiama rezultatų pagal atskirus rašinio vertinimo kriterijus suvestinė.

Lyginant pagal temas, populiareesnės buvo samprotavimo rašinio temas. Interpretaciją rinkosi tik 12,6 proc. kandidatų, o pirmąją ir antrąją samprotavimo temas rinkosi beveik panašus skaičius mokinių – pirmąją 41,6, antrąją 45,7 proc. Rezultatų tendencija taip pat panaši – samprotavimo rašinio įvertinimai reikšmingai geresni nei interpretacijos.

2 lentelė. Lenkų gimtosios kalbos VBE rezultatai pagal rašinio temas

Tema	Pasirinkusių kandidatų dalis, proc.	Surinktų taškų vidurkis (30)	Rašinio temą pasirinkusių mokinių viso VBE taškų vidurkis (100)
1. Indywidualizm – przejaw wielkości człowieka czy wyraz pychy? Oceń postawy wybranych bohaterów literackich, których nazwałbyś indywidualistami.	41,6	15,0	68,6
2. O jakich ważnych dla człowieka wartościach rozważają twórcy w dramatach? Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych utworów dramatycznych.	45,7	14,6	66,3
3. Interpretacja wiersza Zbigniewa Herberta „Przesłanie Pana Cogito”. Postaw tezę interpretacyjną i ją uzasadnij.	12,6	8,8	55,9

3 lentelė. Lenkų gimtosios kalbos VBE rašinio vertinimo rezultatai pagal vertinimo kriterijus

Vertinimo kriterijus	Didžiausias taškų skaičius	Taškų vidurkis	Taškų vidurkis procentais
1.1. Tema	3	1,8	59,0
1.2. Logika	5	2,6	51,0
1.3. Kontekstai	6	2,2	36,6
2.1. Struktūra	2	1,6	78,2
2.2. Rišlumas	2	1,4	68,7
3.1. Stilius	3	1,5	49,5
4.1. Gramatika	5	1,3	26,2
4.2. Rašyba	2	1,1	55,5
4.3. Skyryba	2	0,7	36,5
5.1. Atimami	0	-0,1	

4 lentelėje patikti atskirų užduoties veiklos sričių ar dalių rezultatai, jų tarpusavio koreliacija bei koreliacija su bendra taškų suma.

4 lentelė. Veiklos sritys ir egzamino dalys.

Egzamino dalis	Didžiausias taškų skaičius	Taškų vidurkis	Taškų vidurkis procentais	Koreliacija					
				Tarpinio patikrinimo klausomo teksto supratimo klausimai	Tarpinio patikrinimo skaitomo teksto supratimo klausimai	Tarpinio patikrinimo teksto kūrimo klausimai	Brandos egzamino testo klausimai	Brandos egzamino rašinys	Bendri egzamino taškai
Tarpinio patikrinimo klausomo teksto supratimo klausimai	8	6,2	77,8		0,567	0,537	0,567	0,483	0,659
Tarpinio patikrinimo skaitomo teksto supratimo klausimai	16	13,7	85,8	0,567		0,711	0,612	0,479	0,714
Tarpinio patikrinimo teksto kūrimo klausimai	16	13,1	81,8	0,537	0,711		0,601	0,477	0,718
Brandos egzamino testo klausimai	30	19,7	65,8	0,567	0,612	0,601		0,730	0,904
Brandos egzamino rašinys	30	14,0	46,7	0,483	0,479	0,477	0,730		0,890

2024 m. LENKŲ TAUTINĖS MAŽUMOS GIMTOSIOS KALBOS IR LITERATŪROS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO UŽDUOTIS

Tarpinio patikrinimo testas

Zadania do sluchanego tekstu

Wysłuchaj tekstu i wykonaj zadania 1–5.

Nominowany – zgłoszony jako kandydat do nagrody.

„Książki. Magazyn do słuchania: O literackim Noblu”. Podcast Michała Nogasia.

1. Do każdej podanej daty dopasuj jedno odpowiednie wydarzenie. (2 punkty)

☰ A Przyznano pierwszą Nagrodę Nobla.

☰ B Pierwsza Literacka Nagroda Nobla powędrowała do Niemiec.

☰ C Nagroda Nobla została przyznana Henrykowi Sienkiewiczowi.

☰ D Nagroda Nobla została przyznana Elizie Orzeszkowej.

☰ E Alfred Nobel w swoim testamencie ustanowił Nagrodę Nobla.

☰ F Zmarł Alfred Nobel.

1. Rok 1895

2. Rok 1901

3. Rok 1905

Jeżeli chcesz zmienić odpowiedź, kliknij ją myszką i naciśnij strzałkę, która się pojawi.

2. Co na początku XX wieku rozumiano przez pojęcie „literatura idealistyczna”? Zaznacz poprawną odpowiedź. (1 punkt)

Literatura przedstawiająca idealistyczną wizję przyszłości.

Literatura ukazująca klasyczne wartości.

Literatura ukazująca wartości aktualne na początku XX wieku.

Literatura idealizująca epokę romantyzmu.

3. Zaznacz, które z podanych stwierdzeń są prawdziwe, a które – fałszywe. (2 punkty)

1. Niejeden polski pisarz epoki pozytywizmu był znany i doceniany za granicą.

2. Eliza Orzeszkowa odmówiła przyjęcia Nagrody Nobla.

3. Akademia Szwedzka ujawnia wszystkie nominacje do nagród dopiero po upływie 50 lat.

4. Wśród laureatów Nagrody Nobla przeważają kobiety.

4. Przecignij do odpowiednich rubryk właściwe (zgodne ze słuchanym tekstem) odpowiedzi. (2 punkty)

A Bolesław Prus

B Julian Tuwim

C Tadeusz Różewicz

D Czesław Miłosz

E Sławomir Mrozek

F Henryk Sienkiewicz

Pisarze tylko nominowani do Nagrody Nobla

Laureaci Nagrody Nobla

Pisarze, o których nie wspomniano w tekście

5. Zaznacz gatunek wysłuchanego tekstu i wybierz odpowiednie uzasadnienie. (1 punkt)

Przemówienie,

ponieważ zawiera sprawozdanie z uroczystości wręczenia Nagrody Nobla.

Wywiad,

ponieważ ma formę monologu skierowanego do słuchaczy.

Reportaż,

ponieważ jest dialogiem zbudowanym z pytań i odpowiedzi.

Zadania do czytanego tekstu

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 6–14.

Ryszard Kapuściński (1932–2007)

AUTOPORTRET REPORTERA

(fragment książki)

1. Urodziłem się na Polesiu. Jestem w ogóle wykorzenionym człowiekiem. Z mojego rodzinnego miasteczka, Pińska, rozpocząłem wędrówkę. Jako dziecko wędrowałem całą wojnę. Ciągłe uciekaliśmy: najpierw z Pińska na stronę niemiecką, a potem przed Niemcami. Zacząłem moje wędrowanie, mając lat siedem, i wędruję do dnia dzisiejszego.

Kiedyś często mnie pytano – a zdarza się to i teraz – czy nie zamierzam emigrować. A ja odpowiadam: przecież już wyemigrowałem. Mój dom jest gdzie indziej, w innym państwie. Ja muszę podróżować, muszę jeździć. Kiedy posiedzę w jakimś miejscu, niekoniecznie w Polsce, gdziekolwiek, zaczynam się nudzić, zaczynam być chory, muszę jechać dalej. Strasznie jestem ciekaw świata. Zawsze ubolewałem, że jeszcze nie byłem tu i tam.

Reporterska ciekawość świata to rzecz charakteru. Są ludzie, których świat w ogóle nie interesuje. Własny świat uważają za cały świat. I to też trzeba cenić.

Konfucjusz¹ powiedział, że świat najlepiej poznawać, nie wychodząc ze swojego domu. Jest w tym jakaś prawda. Nie trzeba koniecznie podróżować w przestrzeni. Można odbywać podróże w głąb własnej duszy. Pojęcie podróży jest bardzo rozciągliwe i zróżnicowane.

Są jednak ludzie, którzy muszą poznawać świat w całej jego różnorodności – stanowi to część ich natury. Takich ludzi nie jest wielu.

2. Są różne podróże. Większość ludzi – statystyki mówią, że aż dziewięćdziesiąt pięć procent – wyjeżdża po to, aby odpocząć. Chcą mieszkać w luksusowych hotelach na skraju plaży i smacznie jeść. A czy to będą Wyspy Kanaryjskie, czy Fidżi, jest dla nich sprawą drugorzędną. Młodzi ludzie chętnie podróżują wyczynowo, podejmują na przykład próby przejechania Afryki z północy na południe albo przepłynięcia Dunaju kajakiem. Nie interesują ich ludzie spotkani po drodze, ich celem jest sprawdzenie się i satysfakcja z pokonywania trudności. Niektóre podróże wynikają z charakteru pracy lub z przymusu – przemieszczanie się pilotów samolotów i uchodźców to także swoisty rodzaj podróżowania. Dla mnie najcenniejsze są podróże reporterskie, etnograficzne², antropologiczne³, których celem jest lepsze poznanie świata, historii, przemian, które się dokonują, a potem dzielenie się zdobytą wiedzą. Wymagają one skupienia i uwagi, ale dzięki nim mogę lepiej zrozumieć świat i rządzące nim prawa.

Im lepiej zna się świat, tym bardziej rośnie w nas poczucie jego nieznaności i przekonanie o jego ogromie, i to nie przestrzennym, ale o bogactwie kulturowym, tak olbrzymim, że nie da się go zewidencjonować⁴. [...] Dzisiaj mamy świadomość, że kulturowość świata jest nieskończona w swoim ogromie, w swoim bogactwie. Myślę, że po przeszło czterdziestu pięciu latach dość intensywnego jeżdżenia światem właściwie nie znam, choć o wiele lepiej go znam niż ci, którzy niewiele jeździli.

Moją główną ambicją jest pokazać Europejczykom, że nasza mentalność⁵ jest bardzo eurocentryczna, że Europa, a raczej jej część, nie jest jedyna na świecie. Że Europa jest otoczona przez niezmierną i wciąż wzmagającą się różnorodność kultur, społeczeństw, religii i cywilizacji.

[...]

3. W przypadku podróży reporterskiej nie ma mowy o jakiegokolwiek turystyce. Podróż reporterska wymaga ciężkiej pracy i wielkiego przygotowania teoretycznego. Zdobywania wiedzy o terenie, na który się jedzie. Podróż ta nie zna relaksu. Odbyna się w pełnej koncentracji, skupieniu. Musimy mieć świadomość, że miejsce, do którego dotarliśmy, być może jest nam dane tylko raz w życiu. Nigdy tu nie wrócimy, a mamy godzinę, żeby je poznać. Przez godzinę musimy wszystko zobaczyć, zapamiętać, usłyszeć, utrwalić nastrój, sytuację, atmosferę.

Reporterska podróż po świecie, jeśli wyjechać poza krąg Europy i USA, jest podróżą ciężką, nieraz morderczą, bo świat jest źle komunikacyjnie zorganizowany. Reportera czeka ogromny wysiłek logistyczny⁶, fizyczny i intelektualny. Podróż reporterska wyczerpuje i wycieńcza. W czasie ostatniej podróży do Afryki straciłem dziesięć kilogramów. Podczas ostatniej podróży do Azji – sześć kilo. Jeśli ktoś dowie się, że reporter był w Kongo, i mówi: a, ja też tam byłem i zwiedzałem, to mówi o dwóch różnych rzeczach. To jest zupełnie inny typ doświadczenia i percepcji świata. Dlatego reporterskie podróżowanie wymaga pewnej nadwyżki emocjonalnej, wymaga pasji. Oprócz pasji nie ma innego powodu, żeby to robić. Stąd ludzi uprawiających poważny reportaż w skali światowej jest niewiele. Za to wielu takich, którzy po pewnym czasie mówią: dość, wycofują się, robią co innego. Z grupy reporterów jeżdżących po świecie w latach sześćdziesiątych pozostałem tylko ja. Inni są dyrektorami sieci telewizyjnych, stacji radiowych, redaktorami naczelnymi wydawnictw i gazet. To już są ludzie osiadli. Trudno mieć o to pretensje, taka jest specyfika tej profesji. Można ją porównać do zawodu pilota oblatywacza⁷: wykonuje się go tylko do pewnego czasu.

¹ Konfucjusz – chiński filozof i myśliciel z VI–V wieku p.n.e.

² Etnograficzny – zajmujący się opisem i analizą kultur różnych ludów i grup etnicznych.

³ Antropologiczny – badający różnorodność i zmienność kultur.

⁴ Zewidencjonować – dokonać ewidencji, sporządzić wykaz danych dotyczących stanu i zmian.

⁵ Mentalność – utrwalony i swoisty dla kogoś sposób myślenia o rzeczywistości.

⁶ Logistyczny – związany z organizacją złożonego przedsięwzięcia.

⁷ Oblatrywacz – lotnik latający na nowo skonstruowanych samolotach w celu wypróbowania ich sprawności.

6. Na podstawie 1. części tekstu zaznacz trzy zdania uzasadniające stwierdzenie autora *Jestem w ogóle wykorzenionym człowiekiem.* (2 punkty)

Jūs galite pažymėti daugiausiai 3 parinktis

Urodził się w innym państwie, niż teraz mieszka.

W wieku 7 lat musiał na zawsze opuścić swoje rodzinne strony.

Nie może się dowiedzieć, jakie jest pochodzenie jego przodków.

Podczas wojny musiał wyemigrować do Stanów Zjednoczonych.

Stałe podróżuje i nie jest przywiązany do jednego miejsca.

Nie lubi Polski, ponieważ życie w tym kraju go nudzi.

7. Obok każdego z podanych nazwisk umieść pogląd, który reprezentuje wymieniona osoba (na podstawie 1. i 2. części tekstu). (2 punkty)

A Poglębiać wiedzę o świecie najlepiej jest we własnych czterech ścianach.

B Świat można doskonale poznawać, czytając przewodniki turystyczne.

C Im więcej środków transportu wykorzystujemy podczas podróży, tym szybciej poznamy cały świat.

D Lepiej zrozumieć świat pozwalają podróże oraz poznawanie historii i kultury różnych krajów.

1. Kapuściński

2. Konfucjusz

Jeżeli chcesz zmienić odpowiedź, kliknij ją myszką i naciśnij strzałkę, która się pojawi.

8. W jakim celu autor w 1. części tekstu odwołał się do myśli Konfucjusza? Zaznacz poprawną odpowiedź. (1 punkt)

Aby pokazać, że nie toleruje różnic poglądów.

Aby wykazać się znajomością filozofii antycznej.

Aby włączyć do tekstu przeciwstawną opinię.

Aby wzbogacić tekst o środki artystyczne.

9. Każdy z podanych rodzajów podróży połącz z jednym opisującym go cytatem. (2 punkty)

Rodzaje podróży

1. Podróże w celach wypoczynkowych

2. Podróże reporterskie

3. Podróże zawodowe

4. Podróże w celach wycieczkowych

Cytaty

A *Jako dziecko wędrowałem całą wojnę. Ciągłe uciekaliśmy: najpierw z Pińska na stronę niemiecką, a potem przed Niemcami.*

B *Chcę mieszkać w luksusowych hotelach na skraju plaży i smacznie jeść.*

C *Młodzi ludzie chętnie [...] podejmują na przykład próby przejechania Afryki z północy na południe albo przepłynięcia Dunaju kajakiem.*

D *Przemieszczanie się pilotów samolotów [...] to także swoisty rodzaj podróżowania.*

E *Dla mnie najcenniejsze są podróże [...], których celem jest lepsze poznanie świata, [...] a potem dzielenie się zdobytą wiedzą.*

F *Nie trzeba koniecznie podróżować w przestrzeni. Można odbywać podróże w głąb własnej duszy.*

10. Zaznacz środek stylistyczny zastosowany w zdaniu *Im lepiej zna się świat, tym bardziej rośnie w nas poczucie jego nieznanowości (...)* i wybierz odpowiedź, która wyjaśnia celowość użycia tego środka w 2. części tekstu. (1 punkt)

Antyteza

W celu zilustrowania swojego argumentu za pomocą przykładu.

Pytanie retoryczne

W celu zasygnalizowania braku własnego zdania na ten temat.

Apostrofa

W celu wzbudzenia w czytelniku ciekawości za pomocą kontrastu.

11. Wybierz odpowiednie wyjaśnienie frazy użytej w ostatnim akapicie 2. części tekstu *nasza mentalność jest bardzo eurocentryczna*. (1 punkt)

Reporterzy z różnych krajów lubią przyjeżdżać do Europy Centralnej.

Ludzie chcieliby, żeby wszędzie można było płacić w jednej walucie – euro.

Wszyscy wiedzą, że centrum Europy znajduje się w Polsce.

Mieszkańcy Europy patrzą na świat wyłącznie z pozycji Europejczyka.

12. Na podstawie 3. części tekstu zaznacz cztery właściwości wyróżniające podróż reporterską. (3 punkty)

Podróż reporterska wymaga:

Jūs galite pažymėti daugiausiai 4 parinktis

wiedzy o miejscu, do którego się podróżuje;

zauważania wielu szczegółów w ograniczonym czasie;

dobrej znajomości języka kraju, do którego się jedzie;

samotności, aby dobrze się zrelaksować;

doświadczenia na stanowisku redaktora naczelnego;

umiejętności radzenia sobie z różnymi trudnościami;

posiadania własnego samochodu;

dobrej kondycji fizycznej.

13. Zaznacz, które zdania wyrażają fakty, a które – opinie. (3 punkty)

1. Kapuściński urodził się na Polesiu.

2. Każdy człowiek musi podróżować, musi jeździć.

3. Podobno świat najlepiej poznawać, nie wychodząc ze swojego domu.

4. Pisarz w czasie ostatniej podróży do Afryki stracił dziesięć kilogramów.

5. Tylko podróże reporterskie najlepiej umożliwiają poznanie świata.

6. Kapuściński przez ponad 45 lat wykonywał zawód reportera.

14. Na podstawie 3. części tekstu zaznacz stwierdzenie ukazujące, co łączy zawód reportera z zawodem pilota oblatywacza. (1 punkt)

Oba zawody wiążą się z wysokimi zarobkami.

W obu tych zawodach nie pracuje się do starości.

W obu zawodach wymagana jest umiejętność twórczego pisania.

Wykonawcy obu zawodów mieszkają w komfortowych hotelach w różnych zakątkach świata.

Zadania na redagowanie tekstu

15. W oznaczonych miejscach wybierz odpowiedni wyraz w celu nadania tekstowi spójności. (4 punkty)

Reporter to dziennikarz zbierający i opracowujący aktualne wiadomości dla prasy, telewizji, radia

(1) Internetu. Może (2) być sprawozdawcą albo autorem reportażu.

Reporter (3) musi mieć odpowiednią osobowość oraz ciekawość świata i ludzi.

W pracy powinna (4) towarzyszyć chęć pokazania prawdy, bo ona jest najważniejsza dla

odbiorcy. Musi też mieć odwagę cywilną, ponieważ zdarza się, że (5) narażony na

niebezpieczeństwo. Powinien posiadać wiedzę psychologiczną i łatwość logicznego myślenia.

(6) trafnie oceniać wydarzenia. Drogi do zawodu bywają różne (7)

nie zawsze wiążą się z dziennikarskim wykształceniem. Jako przykład można wskazać autorytet reporterski w osobie Ryszarda Kapuścińskiego, (8) studiował historię.

16. W każdym zdaniu wybierz wyraz, który znaczeniowo najbardziej pasuje do kontekstu. (3 punkty)

Odejście Ryszarda Kapuścińskiego w 2007 roku było dla świata wielkim (1) .

Reporter znajdował się bowiem wówczas u (2) sławy i był pełen sił twórczych.

Głośno mówiono o możliwości (3) mu Literackiej Nagrody Nobla. Polskie

media (4) istna gorączka, gdy Akademia Szwedzka ogłosiła, że przyszedł czas

na literaturę faktu. Kapuściński był (5) kandydatem zajmującym się tą dziedziną

literatury. W ostatnich miesiącach życia pracował niezwykle (6) : planował kolejne

podróże i napisanie książek o Ameryce Południowej i Indii.

17. Zaznacz **trzy** tematy, na które można wypowiedzieć się w formie rozprawki, czyli sformułować tezę i udowodnić ją, posługując się argumentacją. (2 punkty)

Jūs galite pažymėti daugiausiai 3 parinktis

Sposoby ukazywania doświadczenia szczęścia w literaturze dawnej i współczesnej.

Historia kościoła świętej Anny w Wilnie.

Relacja z Festynu Kultury Ludowej „Kwiaty Polskie” w Niemenczynie.

Rola muzeum regionalnego w upowszechnianiu kultury narodowej wśród młodzieży i dorosłych.

Trasa wycieczki śladami Adama Mickiewicza w Wilnie.

Czym dla współczesnego człowieka może być tradycja?

18. Połącz każdy temat rozprawki z cytatem, który wyraża myśl zawartą w tym temacie. (2 punkty)

TEMAT ROZPRAWKI

CYTAT

1. Literatura wobec konfliktów narodowościowych i religijnych.

A *Zbrodnia to niesłychana, pani zabiła pana* (A. Mickiewicz).

2. Mityczne obrazy kraju lat młodości w literaturze emigracyjnej.

B [...] *nie zaszczepiajmy nienawiści, która nic nie buduje i nic nie naprawia* (E. Orzeszkowa).

3. Czy sensacyjna fabuła może być wartościowym elementem literatury?

C *Być albo nie być – oto jest pytanie* (W. Szekspir).

4. Rozterki duchowe i dylematy moralne wybranych bohaterów literackich.

D *W mojej ojczyźnie, do której nie wrócę* (Cz. Miłosz).

Aby połączyć krążki, zaznacz najpierw jeden krążek, a następnie drugi i pojawi się łącząca je linia. Aby usunąć tę linię, zaznacz ją myszką i kliknij krzyżyk, który się pojawi.

19. Podany akapit, który jest częścią rozprawki na temat *Pisarze oświecenia o sarmatyźmie*, uzupełnij w taki sposób, aby powstał spójny tekst. Najpierw kliknij na odpowiednie zdanie, a następnie – na miejsce, w którym chcesz je umieścić. (2 punkty)

☰ Odrzucił też książki o nowych metodach stosowanych w gospodarstwie.

Akapit:

Najwięcej karykaturalnych portretów Sarmatów znajdujemy w satyrach.

☰ Karykatura to przesadne wyolbrzymienie cech bohatera w celu jego ośmieszenia.

(1)

Jednak proponowane przez księgarza książki

☰ W ten sposób pisarz ukazuje, jak próżni i ograniczeni są Sarmaci.

nie interesowały Sarmaty. Uważał, że kazania są przeznaczone dla księży, a w wierszach Tacyta „nie masz tam nic śmiesznego”.

☰ W satyrze Adama Naruszewicza *Chudy literat* bohaterem jest szlachcic, który odwiedził księgarnię, aby kupić ciekawą książkę.

(2)

W końcu kupił kalendarz, w którym podane

wiadomości nie wymagają żadnego umysłowego wysiłku. (3)

20. Każdy podany temat rozprawki połącz z odpowiednim wyjaśnieniem wyróżnionych w temacie słów-kluczy. (3 punkty)

TEMAT ROZPRAWKI

1. **Ludzkie wybory** i ich motywacje. Rozważ zagadnienie, odwołując się do utworów literackich oraz innych tekstów kultury.

2. **Motywy antyczne** i ich obecność w tekstach literackich różnych okresów oraz sztuce.

3. Dwór szlachecki – **ostoja tradycji** czy przyczyna klęski narodowej? Przedstaw swoje stanowisko, odwołując się do przykładów z literatury i filmu.

WYJAŚNIENIA SŁÓW-KLUCZY

- A Wycieńczająca praca fizyczna
- B Wierność polskim obyczajom
- C Związek człowieka z przyrodą
- D Mądrość przypowieści biblijnych
- E Dziedzictwo starożytnej kultury greckiej i rzymskiej
- F Decyzje podejmowane przez bohaterów

TEKST A

Tadeusz Konwicki¹

KALENDARZ I KLEPSYDRA

(Fragment)

Już z góry wytrzeszczałem oczy i szukałem znajomych śladów. Ale okolica wyglądała jak wszystkie okolice, a miasto jak wszystkie miasta. Potem samolot wylądował, weszliśmy do sali tranzytowej². Zygmunt Król (kierownik produkcji), człowiek nawykły do tego, że nie ma spraw nie do załatwienia, podszedł do pograniczników w zielonych czapkach i zaczął im tłumaczyć łamaną ruszczyzną mój kłopot, a tłumaczył tak apodyktycznie, z taką pewnością siebie i z taką oczywistością, że oficerowie po krótkiej konsternacji³ wyrazili zgodę. Mogę przerwać podróż, dlaczego nie. Wskazali nawet przylotniskowy hotel dla tranzytowców.

Więc ze ściśniętym gardłem pożegnałem naszą filmową delegację, wracającą z Chin, ruszyłem skwapliwie⁴ do tego hotelu ciągle lękając się, że ktoś mnie zawróci do samolotu.

Ale nikt nie zawrócił. Wynająłem pokój, zostawiłem w nim walizkę, a później na miękkich nogach spelzłem na dół szukać taksówki. Po kilku minutach jechałem już znajomymi i zapomnianymi ulicami. Zatrzymałem się i wysiadłem chyba koło Ostrej Bramy. [...]

Pokręciłem się chwilę, zerknąłem w stronę ulicy Wielkiej i w stronę Zamkowej. I jak dawniej, jak za czasów młodości, ruszyłem na dworzec. Drzwi główne były zamknięte, nie wiedzieć czemu, więc znalazłem boczne, odszukałem kasy i już byłem na peronie koło dziwnego pociągu utworzonego jakby z za dużych wagonów.

Stada młodzieży ubranej w mundurki jak z epoki Żeromskiego, poszturchując się i okładając tezkami, przyglądały mi się z niezyczliwym zainteresowaniem. A ja czułem się trochę jak ta kura z chaplinowskiego⁵ filmu „Gorączka złota”, ja wyglądający na „stilagę” albo raczej „piżona”⁶, ja ubrany w kusy garniturek warszawski i w wąziuteńkich spodniach.

Przez dziesięć minut krótkiej jazdy wierciłem się niepewnie w wagonie. Spoglądałem na okno ze znajomymi i zapomnianymi widokami, udawałem, że nie widzę tej rozzuchwalonej młodzieży, i ciągle myślałem intensywnie, czy dobrze zrobiłem zostając tu na dwa dni, czy nie lepiej było ominąć i nigdy nie wracać, karmić się pamięcią i żyć z tej pamięci. [...] Wracam do Kolonii Wileńskiej, do wielkiego kontynentu mojej młodości.

Wyszedłem na peron sto razy opisany w moich książkach, ruszyłem pod górę ulicą Kolejową tysiąc razy opisaną przeze mnie. I zobaczyłem dom dziadków, dla którego już nie starcza metafor, bo przyrównywałem go wielokroć do starego okrętu, do wielkiej dzikiej skały i do przedpotopowego dinozaura.

Alina, moja kuzynka, coś robiła z dziećmi na podwórzu.

– Alinko! – zawołałem. – To ja!

A ona zaczęła uciekać do domu. Uciekła, potem wyjrzała z sionki na ganek.

– Alinko, nie bój się, to ja, Tadeusz, Tadzia – powiedziałem zduszonym głosem.

Wróciła zmieszana i trochę wylękciona. Ucałowaliśmy się niezdarnie, ona nie wiedziała, co zrobić z rękami umaczanymi w ziemi, bo przebierała sadzeniaki kartoflane. Pojawił się Staś, jej mąż, którego jeszcze nie znałem.

Wprowadzili mnie do kuchni, tej samej, w której bałem się samotności, zamknięcia i uchylałem skrycie okna, w której kiedyś chorowałem aż do umierania, w której odrabiałem lekcje [...], w której spałem podczas wojny śniąc o zupełnie innej przyszłości, [...] w której po prostu uczyłem się przed wielu laty alfabetu życia.

Siedliśmy naprzeciwko siebie, piliśmy herbatę „na prykusku”, uśmiechaliśmy się z zażenowaniem, mówiłem trochę o sobie, a oni o sobie. Staś przedstawiał się grzecznie nowemu kuzynowi, coś tam bąbał o Pamirze, pod którym znalazł się niechcący po wojnie. Było sztucznie, a ich, tych moich kuzynów, coś gryzło i zasmucało.

– Alinko – rzekłem – wpadam do was na jeden dzień i nie wiem, czy w ogóle tu kiedyś jeszcze trafię.

– A ja myślałam, że ty w sprawie domu – szepnęła z ulgą Alina.

– Nie, Alinko, ja już mam nowy dom w Warszawie. Ten jest wasz i waszych dzieci.

Obszedłem to dziwaczne domostwo dziadków Blinstrubów, zajrzałem do wszystkich kątów, obmacałem żyjące jeszcze bibeloty⁷. Zwiedziłem ten dom jak moje własne i mnie poświęcone muzeum. [...]

Przed nocą oblecałem jeszcze łąki, tory kolejowe, zagajniki, urwiska, uliczki, miejsca święte i uroczyska⁸, zminiaturyzowane agory⁹ niegdysiejszych czasów.

Tadeusz Konwicki, *Kalendarz i klepsydra*, Warszawa 1976, s. 378–381.

ZADANIA DO TEKSTU A

1. Zaznacz punkt, zawierający właściwe zakończenie podanego zdania. (1 punkt)
 Celem autora tekstu jest...
- A. opis codziennego życia kulturalnego w ówczesnym Wilnie.
 - B. ukazanie przeżyć człowieka, który wraca do kraju swojej młodości.
 - C. wyrażenie pochlebnej opinii o oficerach na lotnisku.
 - D. przekonanie czytelnika, że okolice Wilna oczarowują każdego przybysza.

2. Spośród podanych sformułowań A–F wybierz cztery, które odzwierciedlają treść różnych części tekstu. Przy liczbach 1–4 wpisz litery w kolejności zgodnej z tekstem. (2 punkty)
- A. Przybycie bohatera z rodziną z Warszawy do Wilna.
 - B. Odwiedzenie w pobliżu Kolonii Wileńskiej miejsc związanych ze wspomnieniami.
 - C. Spotkanie z krewnymi, mieszkającymi w dawnym domu dziadków.
 - D. Spotkanie bohatera z dawnymi kolegami ze szkolnej ławy.
 - E. Pomyślnie załatwienie ważnej trudnej sprawy na lotnisku.
 - F. Przejazd bohatera pociągiem do celu swojej podróży.

1. ____ 2. ____ 3. ____ 4. ____

3. Do każdego podanego stwierdzenia dobierz cytaty, który jest jego ilustracją. Zapisz przy każdej liczbie 1–3 jedną odpowiednią literę A–E. (3 punkty)

Stwierdzenia	Cytaty
1. Zajęcia bohatera są związane ze sztuką filmową.	A. <i>Mogę przerwać podróż, dlaczego nie.</i> B. <i>Wyszedłem na peron sto razy opisany w moich książkach.</i> C. <i>Więc ze ściśniętym gardłem pożegnałem naszą filmową</i>
2. Bohater jest pisarzem.	<i>delegację, wracającą z Chin.</i> D. <i>Alinka, moja kuzynka, coś robiła z dziećmi na podwórzu.</i>
3. W odwiedzanym przez bohatera miejscu wciąż mieszkają jego krewni.	E. <i>[...] czułem się trochę jak ta kura z [...] filmu „Gorączka złota”.</i>

1. ____ 2. ____ 3. ____

4. Napisz, co łączy bohatera z wymienionymi miejscami. (2 punkty)

Miejsce	Objaśnienie
A. Warszawa	
B. Kolonia Wileńska	
C. Chiny	

5. Zaznacz cytaty, które wskazują, że zaraz po przybyciu do Wilna bohaterowi towarzyszyły uczucia niepokoju i lęku. (2 punkty)

- A. *Potem samolot wylądował, weszliśmy do sali tranzytowej.*
 B. *Więc ze ściśniętym gardłem pożegnałem naszą filmową delegację*
 C. *Wynająłem pokój, zostawiłem w nim walizkę*
 D. *[...] a później na miękkich nogach spęzłem na dół szukać taksówki.*
 E. *Zatrzymałem się i wysiadłem chyba koło Ostrej Bramy.*

6. Na podstawie opisanej w tekście podróży z dworca w Wilnie do Kolonii Wileńskiej wypisz po jednym cytacie poświadczającym obustronny brak sympatii między bohaterem a grupą młodzieży. (2 punkty)

	Cytaty
A. Bohater wobec młodzieży	
B. Młodzież wobec bohatera	

7. Uzupełnij zdania. Wpisz w punkcie (1) nazwy wyróżnionych w podanych cytatach środków artystycznych, a w punkcie (2) wyjaśnij celowość ich użycia. (4 punkty)

A. W określeniu *wielkiego kontynentu mojej młodości* w odniesieniu do Kolonii Wileńskiej została użyta (1), która uświadamia czytelnikowi, że (2)

B. W opisie wyglądu bohatera: *ja ubrany w kusy garniturek warszawski i w wążiuteńkich spodniach* – posłużono się trzema (1), które pomagają (2)

8. Dlaczego narrator wtrąca do swojego opowiadania wyrazy z innego języka? Zaznacz poprawną odpowiedź. (1 punkt)

- A. Chce dodać kolorytu swojej wypowiedzi.
 B. Nie zna dobrze języka polskiego.
 C. Chce utajnić pewną informację przed czytelnikiem.
 D. Te wyrazy są nacechowane podniosłe.

9. Na podstawie dialogu w tekście wywnioskuj, które stwierdzenia są prawdziwe, a które fałszywe. Zaznacz PRAWDA lub FAŁSZ. (2 punkty)

	Stwierdzenie	PRAWDA	FAŁSZ
A.	Kuzynka i jej mąż obawiali się, że Tadeusz chce odzyskać rodzinny dom.		
B.	Kuzynka z mężem zasmucili się, że Tadeusz więcej do nich nie przyjedzie.		
C.	Alina i jej mąż obeszli się z Tadeuszem bardzo niegrzecznie i niegościnnie.		
D.	Podczas spotkania kuzynów wszyscy byli spięci i rozmowa się nie kleiła.		

10. Podaj dwa przymiotniki nazywające cechy osobowości głównego bohatera i uzasadnij swoją opinię. Nie cytuj. (2 punkty)

1. (Jaki?) _____, ponieważ _____
_____.
2. (Jaki?) _____, ponieważ _____
_____.

11. Jaki związek ma tytuł utworu z treścią omawianego fragmentu? Zaznacz poprawną odpowiedź.

(1 punkt)

- A. Wyrazy w tytule to nazwy bibelotów, oglądanych przez bohatera w domu dziadków.
- B. Rzeczowniki w tytule oznaczają przedmioty do odmierzania czasu i przypominają o przemijaniu.
- C. Składający się z dwu części tytuł symbolizuje dwa różne etapy podróży bohatera.
- D. Jest to tytuł całej książki, który z treścią podanego fragmentu nie ma żadnego związku.

12. Wybierz uzasadnienie, dlaczego podane wyrazy zostały w tekście ujęte w cudzysłów. Przy każdej literze A i B wpisz jedną odpowiednią liczbę. (1 punkt)

	Wyrazy z tekstu	Uzasadnienie
		1. jest to frazeologizm
A.	„Gorączka złota”	2. to wyraz wtrącony, z innego języka, pochodzący
B.	„stilaga”	3. jest to tytuł filmu
		4. jest to wyraz użyty w przeciwstawnym znaczeniu

A. _____ B. _____

TEKST B

Ferdynand Ruszczyk, *Pustka – Stare gniazdo*, 1901, olej na płótnie, 89 x 112 cm, Litewskie Muzeum Sztuki, Wilno.

ZADANIA DO TEKSTU B

13. Zaznacz stwierdzenie, które dotyczy obrazu Ferdynanda Ruszczyca *Pustka – Stare gniazdo*.

(1 punkt)

- A. Malarz namalował ilustrację do książki Tadeusza Konwickiego *Kalendarz i klepsydra*.
- B. Malarz przedstawił samotnie stojący stary dom na tle nieprzyjaznej jesiennej aury.
- C. Malarz wykorzystał akwarele, by malowniczo przedstawić ulubiony zakątek ojczystego kraju.
- D. Malarz realistycznie ukazał na obrazie ptaki odlatujące ze swoich gniazd do ciepłych krajów.

14. Przy każdym wymienionym elemencie obrazu wpisz po dwa określenia wybrane spośród podanych.

(2 punkty)

	szaro-niebieskie	opuszczone przez ludzi	osłonięte od wiatru
pełne życia	rdzawozłociste	starannie dopatrzone	uginające się od wiatru
pogodne	zaciągnięte chmurami	zaniedbane	

	Element	Określenia
A.	Domostwo	
B.	Niebo	
C.	Drzewa	

15. Zredaguj krótką spójną wypowiedź (3–4 zdania), w której zinterpretujesz obraz. Uwzględnij dwa aspekty: elementy krajobrazu oraz nastrój.

(4 punkty)

II. RAŚTO DARBAS (30 taškų)

- Wybierz **jeden** z podanych tematów i napisz rozprawkę lub interpretację utworu. Objętość pracy pisemnej – **minimum 300 słów** (zalecana objętość około 2,5 stron A4). W czystopisie policz wyrazy, zaznacz kreską granicę 300 i zapisz liczbę na marginesie.
- **W rozprawce** odwołaj się **co najmniej do dwu** tekstów literackich i/lub innych tekstów kultury zgodnie ze sformułowaniem tematu. **Co najmniej jeden** utwór literacki powinien należeć do lektur obowiązkowych (lista podana pod poleceniem).
- **W interpretacji** omów tematykę, problematykę, elementy poetyki tekstu (z wyjaśnieniem ich funkcji).
- W pracy (**zarówno w rozprawce, jak i w interpretacji**) przywołaj wybrane **konteksty** (np. literackie, biograficzne, historyczne, społeczne, kulturowe).

Lista lektur obowiązkowych: Sofokles „Antygona”, W. Szekspir „Hamlet”, A. Mickiewicz „Dziady, cz. III”, A. Mickiewicz „Pan Tadeusz”, E. Orzeszkowa „Nad Niemnem”, B. Prus „Lalka”, S. Wyspiański „Wesele”, S. Żeromski „Ludzie bezdomni”, Z. Nałkowska „Granica”, T. Borowski (opowiadania do wyboru), Cz. Miłosz „Dolina Issy”, A. Camus „Dżuma”, S. Mrożek „Tango”, O. Tokarczuk „Prawiek i inne czasy”.

TEMATY PRAC PISEMNYCH

1. Indywidualizm – przejaw wielkości człowieka czy wyraz pychy? Oceń postawy wybranych bohaterów literackich, których nazwałbyś indywidualistami.
2. O jakich ważnych dla człowieka wartościach rozważają twórcy w dramatach? Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych utworów dramatycznych.
3. Interpretacja wiersza Zbigniewa Herberta „Przesłanie Pana Cogito”. Postaw tezę interpretacyjną i ją uzasadnij.

Zbigniew Herbert ¹⁰

Przesłanie Pana Cogito

Idź dokąd poszli tamci do ciemnego kresu
po złote runo nicości twoją ostatnią nagrodę

idź wyprostowany wśród tych co na kolanach
wśród odwróconych plecami i obalonych w proch

ocalałeś nie po to aby żyć
masz mało czasu trzeba dać świadectwo

bądź odważny gdy rozum zawodzi bądź odważny
w ostatecznym rachunku jedynie to się liczy

a Gniew twój bezsilny niech będzie jak morze
ilekroć usłyszysz głos poniżonych i bitych

niech nie opuszcza ciebie twoja siostra Pogarda
dla szpiclów¹¹ katów tchórzy – oni wygrają
pójdą na twój pogrzeb i z ulgą rzucą grudę
a kornik¹² napisze twój uładzony życiorys

i nie przebaczań zaiste nie w twojej mocy
przebaczaj w imieniu tych których zdradzono o świecie

strzeż się jednak dumy niepotrzebnej
oglądaj w lustrze swą błazeńską twarz
powtarzaj: zostałem powołany – czyż nie było lepszych

strzeż się oschłości serca kochaj źródło zaranne
ptaka o nieznanym imieniu dąb zimowy
światło na murze splendor¹³ nieba
one nie potrzebują twego ciepłego oddechu
są po to aby mówić: nikt cię nie pocieszy
[...]

idź bo tylko tak będziesz przyjęty do grona zimnych czaszek
do grona twoich przodków: Gilgamesza Hektora Rolanda
obrońców królestwa bez kresu i miasta popiołów

Bądź wierny Idź

Z tomu *Pan Cogito* (1974)